

Evaluation of enabling factors of home businesses with the approach of cooperative businesses in Mazandaran province

Saeid emamgholizadeh ¹, Zahra Mehdi pour ^{2*}, Seyed Ehsan Mirani ³

1. Assistant prof. Management faculty of human and social science, Shomal University, Mazandran, Amol, Iran.

2. MSc. Business management, Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of Allameh Mohaddes Nouri University, Mazandaran, Noor, Iran.

3. Instructor, Management, Department of Agricultural Management and Development, Allameh Mohaddes Nouri University, Mazandaran, Noor, Iran.

CITATION: emamgholizadeh, S. Mehdi pour, Z. & Mirani, E. (2024). Evaluation of enabling factors of home businesses with the approach of cooperative businesses in Mazandaran province. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 13(49), 1-8. (In Persian).

DOI: 10.20234/AJCOOP.2023.366341.1811

ARTICLE INFO

Keywords:

Human Resources
Enabler
Home jobs
Cooperative
Businesses
AHP

Received:

19 October 2022

Revised:

26 May 2023

Accepted:

12 June 2023

Available online:

21 June 2024

ABSTRACT

Context and Purpose: According to many researchers, human resources are the most important assets of any organization and play a significant role in the success of organizations. Nevertheless, they are still considered invisible assets in most organizations. Due to the nature and absence of human resources in the field of the organization, the costs resulting from this view are very high for home businesses compared to other businesses, and the benefits of their achievements will not be practically and tangibly visible. Based on this, the current research aims to identify the enabling factors of human resources active in home jobs and evaluate and prioritize them, and tries to promote policies and improve the existing conditions of human resources in home jobs.

Methodology/Approach: For this purpose, first, using a researcher-made questionnaire and interviews, 52 effective factors in empowering human resources, which were extracted from library studies and interviews, were evaluated by experts and 25 factors were approved. Then, by using the Analysis Hierarchy Method (AHP) and paired comparisons questionnaire, the factors were prioritized.

Findings and Conclusions: The results showed that self-sufficiency, pre-employment training and access to personal capital are the most important enablers for the development of home businesses. And paying attention to them can play a significant role in empowering human resources.

Originality/Innovation: According to published researches, empowering factors in the field of home businesses have been less discussed, hence the findings of this research are a great help in empowering the human resources of home businesses and formulating policies and the will have programs in this area.

Limitations/Applications of the Research: Considering that the studied community is Mazandaran province, hence the generalization of the research results with regard to the diverse rural cultures in the country requires a special look.

EXTENDED ABSTRACT

Background and purpose: According to many researchers, human resources are the most important and key assets of any organization and play a significant role in the success of organizations. Nevertheless, in many organizations, human resources are still considered as invisible assets and are rarely seen. The costs caused by this view are very heavy for organizations and will bring unpleasant consequences in most cases. For home businesses, due to the nature of the job and the absence of human resources in the physical field of the organization, this cost is much heavier than other jobs and makes the benefits of its achievements largely intangible and impractical. Therefore, understanding and identifying the factors and components that create empowerment in human resources will have a significant contribution to the flourishing of their capabilities and prosperity. Based on this, the current research aims to identify effective factors in empowering human resources active in home jobs and evaluate and prioritize those factors, and tries to improve policies and the current situation of human resources in home jobs.

Methodology/Approach: The current research is descriptive-applicative in terms of purpose and used a survey method to collect information. First, by studying library resources and interviewing cooperative and household business experts and academic experts, 52 effective factors in empowering resources were extracted. In the next step, these 52 factors were evaluated by experts and 25 factors were approved. Then, by using the Analytic Hierarchy process (AHP) method, which is one of the multi-criteria decision-making (MCDM) methods, and with the help of the pairwise comparison questionnaire, the factors were prioritized.

Findings and Conclusion: The results of this research showed that the factors of self-sufficiency, pre-employment training and having sufficient personal capital are the most important enablers of human resources for the development of home businesses, and attention to them in policies and programs Institutions in charge can play a significant role in empowering human resources active in home businesses and developing it as much as possible.

Originality/innovation: By reviewing the published research, the empowerment of human resources working in the field of cooperative and home businesses has been given less attention, while they play an important role in the development and success of such businesses. Therefore, the findings of the present research are able to take a small step in the development and empowerment of human resources active in home businesses.

Limitations/applications of the research: considering that the society under study is Mazandaran province, hence the generalizability of the research results considering the diverse rural cultures, the different level of education and the geographical dispersion of the country, which in the type of attitude and behavior of the human resources working in Home business is effective, it requires special attention.

Operational applications: The applications of the research results will be practical and suitable for formulating the policies and programs of the responsible and related institutions.

Social applications: It is obvious that the health of any society will depend on its people and human resources. Since the results and findings of this research are related to the improvement of the capability and capability of domestic workers and especially housewives, hence it has effects and application in the direction of the progress and development of this part of the society.

*Corresponding author

E-mail addresses: Gholizadehsaeid@gmail.com (S. Emamgholizadeh), kamoor94@gmail.com (Z. Mehdi pour), ehsan.mirani@gmail.com (E. Mirani).

ارزیابی عوامل توانمندساز منابع انسانی مشاغل خانگی با رویکرد کسب و کارهای تعاونی در استان مازندران

سعید امامقلی زاده^۱، زهرا مهدی پور^{۲*}، سید احسان میرانی^۳

۱. استادیار گروه مدیریت، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه شمال، مازندران، آمل، ایران.
۲. کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، دانشکده اقتصاد و علوم اداری، دانشگاه علامه محدث نوری، مازندران، ایران.
۳. مربی گروه مدیریت، دانشکده اقتصاد و علوم اداری، دانشگاه علامه محدث نوری، مازندران، نور، ایران.

استناد: سعید، امامقلی زاده، زهرا، مهدی پور و میرانی، سید احسان. (۱۴۰۳). ارزیابی عوامل توانمندساز منابع انسانی مشاغل خانگی با رویکرد کسب و کارهای تعاونی در استان مازندران. فصلنامه تعاون و کشاورزی، ۳ (۴۹)، ۸-۱.

DOI: 10.22034/AJCOOP.2023.366341.1811

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

توانمندسازی
توانمندساز
مشاغل خانگی
کسب و کارهای تعاونی
AHP

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۰۷/۲۷

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۲/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۲/۰۳/۲۲

تاریخ برخط:

۱۴۰۳/۰۳/۳۱

زمینه و هدف: به اعتقاد بسیاری از محققان، منابع انسانی مهم‌ترین و کلیدی‌ترین دارایی هر سازمانی بوده و نقش بسزایی در بروز موفقیت‌های سازمان‌ها دارد. با این وجود، هنوز در بسیاری از سازمان‌ها، منابع انسانی جز دارایی‌های نامرئی محسوب می‌گردد و کمتر دیده می‌شوند. هزینه‌های ناشی از این نگاه برای سازمان‌ها بسیار سنگین بوده و تبعلت ناخوشایندی را در اغلب موارد به همراه خواهد داشت. برای مشاغل خانگی با توجه به ماهیت شغل و عدم حضور منابع انسانی در عرصه فیزیکی سازمان، این هزینه بسیار سنگین تر از سایر مشاغل بوده و منافع حاصل از دستورهای آن را تا حدود زیادی نا ملموس و غیر عملی می‌نماید. از این رو درک و شناسایی عوامل و مولفه‌هایی که باعث ایجاد توانمندسازی در منابع انسانی می‌گردد، سهم بسزایی در شکوفایی قابلیت‌ها و شکوفایی آنان خواهد داشت. بر همین اساس پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل موثر در توانمندسازی منابع انسانی فعال در مشاغل خانگی و ارزیابی و اولویت‌بندی آن عوامل، سعی در ارتقای سیاست‌گذاری‌ها و وضع موجود منابع انسانی در مشاغل خانگی دارد.

روش‌شناسی/رهافت: پژوهش حاضر از نظر هدف توصیفی - کاربردی است و به منظور جمع‌آوری اطلاعات از روش پیمایشی بهره برده است. ابتدا با مطالعات منابع کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان کسب و کارهای تعاونی و خانگی و خبرگان دانشگاهی، ۵۲ عامل موثر در توانمندسازی منابع استخراج گردید. در گام بعدی این ۵۲ عامل از سوی خبرگان مورد ارزیابی قرار گرفت و ۲۵ عامل مورد تایید قرار گرفت. سپس با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی (AHP) که یکی از روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره است و به کمک پرسشنامه‌ی مقایسات زوجی اولویت‌بندی میان عوامل صورت پذیرفت. یافته‌ها و نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان داد عوامل خودکفایی، آموزش‌های بدو اشتغال و برخورداری از سرمایه مکفی شخصی از مهم‌ترین توانمندسازهای منابع انسانی برای توسعه مشاغل خانگی هستند و توجه به آن‌ها در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های نهادهای متصدی می‌تواند نقش بسزایی در توانمندسازی منابع انسانی فعال در مشاغل خانگی و توسعه هرچه بیشتر آن داشته باشد.

اصالت/نوآوری: با مرور پژوهش‌های منتشر شده، توانمندسازی منابع انسانی شاغل در حوزه مشاغل تعاونی و خانگی کمتر مورد توجه قرار گرفته است، در حالیکه نقش مهمی در توسعه و موفقیت این گونه مشاغل برعهده آنان است. از این رو یافته‌های پژوهش حاضر قادر است گام هرچند ناچیز در مسیر توسعه و توانمندسازی منابع انسانی فعال در مشاغل خانگی بردارد.

محدودیت‌ها/کاربردهای پژوهش: با توجه به آنکه جامعه‌ی مورد مطالعه استان مازندران است، از این رو جهت تعمیم‌پذیری نتایج پژوهش با توجه به فرهنگ‌های متنوع روستایی، سطح متفاوت تحصیلی و پراکندگی جغرافیایی کشور، که در نوع نگرش و رفتار منابع انسانی شاغل در مشاغل خانگی موثر است، نیازمند نگاه ویژه‌ای است. کاربردهای عملیاتی: کاربردهای نتایج پژوهش در جهت تدوین سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های نهادهای متصدی و ذیربط، کاربردی و مناسب خواهد بود. کاربردهای اجتماعی: آشکار است سلامت هر جامعه‌ای به مردمان و نیروی انسانی آن وابسته خواهد بود. از آنجائیکه نتایج و یافته‌های این پژوهش با ارتقای قابلیت و توانمندی شاغلین مشاغل خانگی و به ویژه زنان خانه دار در ارتباط است، از این رو در جهت پیشرفت و توسعه این بخش از جامعه نیز دارای اثرات و کاربرد است.

*نویسنده مسئول

پست الکترونیک: Gholizadehsaeid@gmail.com (س، امام قلی زاده)، Karnoor94@gmail.com (ز، مهدی پور)، Ehsan.mirani@gmail.com (الف، میرانی).

فاصله گرفتن آنان از روستا و شغل کشاورزی شده است (Talaty Malekshahi, AmirHossein Alibaygi, & Mirakzadeh, 2022) مشاغل خانگی از نظر ایجاد شغل، کاهش بیکاری، فقر و نوآوری در عرصه‌ی محصولات یا خدمات موجب تنوع و دگرگونی بسیاری در اجتماع و اقتصاد هر کشوری خواهد شد (Derakhshani Darabi, Omid, Hasannehad, & Barati, 2022) از سوی دیگر راه‌اندازی مشاغل خانگی به جهت سرمایه‌ی پایین و سادگی بیشتر، نقطه‌ی شروع مناسبی برای جوانان خواهد بود (Dhanaraj & Mahambare, 2019). همچنین قادر است بخش‌های وسیعی از نیروی کار که در روستاها و شهرها گرفتار دچار کم‌کاری (اشتغال ناقص) هستند و منابع و فرصت‌های لازم برای افزایش درآمدشان را ندارند را در شرایط مطلوب‌تری قرار داده و نرخ بیکاری را به‌طور محسوس‌ی کاهش دهد. اهمیت مشاغل خانگی به حدی در توسعه و رونق کسب‌وکارهای کوچک و متوسط کلیدی است که هم‌اکنون در بیش از ۱۵۰ کشور دنیا قانون مشاغل خانگی تنظیم شده است (Najahi & Qasampour, 2010). مشاغل خانگی موجب کاهش نشت اقتصادی محلی به مناطق دیگر می‌شود و با توجه به عدم کوچ و انتقال افراد محلی از مناطق بومی خود از نظر استخدای خودکفایی به وجود آمده و رشد اقتصادی محلی پایدار تسهیل می‌شود (Abbasi & Kurd, 2018). بیکاری یکی از نشانه‌های عدم توسعه کشورهای کمتر توسعه‌یافته یا توسعه‌نیافته است. ایجاد مشاغل خانگی و رونق آن‌ها، در کشور ما با توجه به ترکیب جمعیتی کشور و سهم این نوع مشاغل در تولید ناخالص داخلی، می‌تواند در کوتاه مدت و حتی در میان مدت در رفع مشکل بیکاری مؤثر باشد. از این رو سامان بخشیدن، بروز رسانی و نظام‌مند کردن مشاغل و کسب‌وکارهای خانگی یک ضرورت آشکار است.

تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی کشور ایران و منحصر به فرد بودن نهاد و نظام خانواده‌ی آن که عمده‌تأثیر ریشه در دین اسلام، سنت و فرهنگ این مرزوبوم دارد، باعث شده است موضوعات متعددی از جمله کسب‌وکار و اشخاص (مالکان و مدیران) را تحت تأثیر قرار دهد که نتیجه‌ی این تأثیرات، پیدایش برخی مشاغل و کسب‌وکارهای خانوادگی است. عباسی و کرد (Abbasi & Kurd, 2018) معتقدند تغییر ارزش‌های اجتماعی و تمایل افراد به آزادی و استقلال بیشتر در شغل و به همراه حضور بیشتر در کنار خانواده از یک سو و ارتقاء سطح استانداردهای زندگی خانواده‌های امروزی که نیازمند درآمد بالاتر و بادوام‌تر است از سوی دیگر، نیروهای متضادی است که برآیند آنان راه‌اندازی کسب‌وکار در خانه‌ها را منجر می‌گردد. از سوی دیگر سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور طبق برآوردهای صورت گرفته حدوداً ۶ درصد از کل اقتصاد کشور بوده و به‌تنهایی ۱۲ درصد از اشتغال کشور را به خود اختصاص داده است (Panahi, Hamidi Razi, & Azizi, 2016)، در حالی که در برنامه‌های بلندمدت سند چشم‌انداز کشور بایستی معادل ۴۰۰ درصد رشد داشته باشد تا اهداف کلان محقق گردد (Bostani, Heidari, & Sedighi, 2010).

در نواحی روستایی که از یک سو به دلایل فرصت‌های شغلی کمتر نسبت به شهرها، فصلی بودن فعالیت‌های کشاورزی و ضعف توسعه‌ی زیربنایی و ساختاری (Hosseini, Moghaddis Ferimani, & Safdari, 2020) و از سوی دیگر سیاست‌گذاری نه‌چندان کارآمد دولت و چارچوب قانونی آن، نظام‌های غیرقابل اعتماد و پیش‌بینی بودن بازار، اقتصاد و عدم تمایل جوانان به کار کشاورزی و مهاجرت بسیاری از آن‌ها به‌ویژه جوانان به جوامع شهری و

توانمندسازی نیروی انسانی یکی از مباحث مورد توجه سال‌های اخیر بوده (Aghavirdi, Moghadisi, & Sharifzadeh, 2018) و یکی از مهم‌ترین عوامل در تسریع رشد و توسعه اقتصادی اجتماعی هر جامعه‌ای می‌باشد (Pishgahifard & Poulaab, 2009). بدیهی است وجود منابع انسانی توانمند و برجسته با بهره‌مندی از قدرت خلاقیت خود، منابع لازم را برای ایجاد رشد و توسعه در زمینه‌های تولیدی فراهم می‌آورند و قادرند اشتغال و کسب‌وکار جدیدی ایجاد نموده و با نوآوری خلاقانه بر توسعه دامنه‌ی محصولات و خدمات بیفزایند. با توجه به مطالب فوق و اهمیتی که جایگاه کسب‌وکار خانگی دارد، ایجاد زمینه‌های خودآگاهی، هدایت توانایی‌های اقتصادی و اجتماعی و برنامه‌ریزی جهت جلب مشارکت منابع انسانی در فعالیتهای کارآفرینانه امری ضروری به نظر می‌رسد. توانمندی آحاد جامعه نقش حیاتی در ایجاد فضای کسب‌وکار دارد (Matani, Ahanchian, & Matani, 2017) و برای افراد شاغل در کسب‌وکارهای خانگی که عمدتاً دارای شرایط خاص اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بوده و متعلق به اقشار و طبقات ضعیف جامعه هستند، دوچندان خواهد بود.

استان مازندران طی آخرین آمارهای جمعیتی ثبت‌شده در سامانه رسمی اطلاعات و آمار ایران (درگاه ملی آمار) رتبه هفتم پرجمعیت‌ترین استان و از نظر نرخ بیکاری رتبه سوم را در میان استان‌های کشور از نظر نرخ پایین بیکاری به خود اختصاص داده است. بر اساس آمارهای منتشر شده از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان مازندران جز ده استان اول کشور است که دارای بیشترین مشاغل خانگی فعال است در حالی که با دارا بودن تقریباً ۶,۷ درصد از جمعیت روستایی کشور رتبه چهارم را در اختیار دارد. آمارهای فوق نشان می‌دهد

با وجود پتانسیل‌های بالقوه‌ی این استان و میزان جمعیت روستایی و شهرهای کوچک آن، هنوز نتوانسته است آن‌طور که شایسته است سهم درآمدي از تولید ناخالص داشته باشد. شناسایی عوامل فردی و محیطی موجبات توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد استان مازندران در جهت ایجاد مشاغل خانگی را فراهم می‌آورد و توانمندسازی منابع انسانی مشاغل خانگی می‌تواند تسریع بخش در تحقق اهداف مهم نهادهای قانون‌گذار و ذیصلاح باشد. از این‌رو در پژوهش حاضر باهدف شناسایی و اولویت‌بندی عوامل و مؤلفه‌های مؤثر در توانمندسازی مشاغل خانگی در استان مازندران سعی دارد گامی در جهت تحقق مشارکت بیشتر و بهبود توانائی‌های طبقات متوسط و ضعیف جامعه و تشویق آن‌ها به رونق بخشیدن کسب‌وکارهای خانگی است، بر دارد تا اولاً عاملی در جهت حل مشکلات و نیازمندی‌های آنان باشد و ثانیاً باعث رونق اقتصاد و افزایش درآمد ناشی از تولید ناخالص داخلی گردد. ثالثاً با ایجاد فرصت‌های شغلی و رفع محرومیت از بروز بسیاری از معضلات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی سیاسی جلوگیری به عمل آورد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کسب‌وکارهای بسیار کوچک اغلب کسب‌وکارهای خانوادگی قلمداد می‌شود که منابع و تخصص لازم جهت مشارکت در زمینه‌های تجارت بین‌المللی را ندارند (Clark & Douglas, 2010) و بر کار و فعالیت در درون خانه متمرکزند و به جهت اندازه‌ی کوچک‌شان مستعد ایجاد فرصت‌هایی برای مالکان خود می‌باشند (Sayers, 2010). تحقیقات نشان می‌دهد پایه‌های اقتصاد کشورهایی توسعه‌یافته‌ای مانند ایالات متحده، بریتانیا، استرالیا و بسیاری از کشورهای پیشرو در توسعه‌ی اقتصاد، توسط کسب

و کارهای بسیار کوچک و کارآفرینانه تضمین شده است (Agyapong, 2010) و هرروز در حال همه گیر شدن و گسترش در این گونه کشورهاست. از سوی دیگر منابع انسانی با همه اهمیت و نقش کلیدی شان در سازمان ها و جامعه، هنوز متأسفانه جزء دارایی های نامرئی محسوب می گردند و آن قدر هزینه های مرتبط با آنان چشم گیر است که منافع حاصل دستاوردهایشان، به طور ملموس قابل مشاهده نیست (Kavossi, 2010). این مسئله به ویژه در کسب و کارهای کوچک و خانگی به جهت ماهیت و دور از اجتماع و خانوادگی بودن آن ها دارای شدت بیشتری خواهد بود. توانمندسازی منابع انسانی در ابعاد مختلف، پیش نیازی اساسی برای بالابردن کیفیت زندگی و ایفای نقش های اجتماعی منابع انسانی است (Ihlen, 2005).

بانک جهانی توانمندسازی را به معنای گسترش دارایی ها و بهبود قابلیت های افراد فقیر برای مذاکره، نفوذ و کنترل و التزام نهادهای به پاسخگویی به آن ها می داند (Jain & Jain, 2012). در نگاهی عمیق تر، می توان توانمندسازی را ایجاد قدرت تصمیم گیری، انتخاب، سازمان دهی خود، مشارکت و همچنین ایجاد قدرت فردی، گروهی و جمعی برای تغییر وضعیت موجود در نظر گرفت (Fukuyama, 2000). با توجه به اینکه منابع انسانی با ارزش ترین عامل تولید و مهم ترین سرمایه و منبع اصلی ایجاد مزیت رقابتی و قابلیت های اساسی است، ضرورت برنامه ریزی استراتژیک برای توانمندسازی آن ها یک امر اجتناب ناپذیر است (Kavossi, 2010).

در ادامه به بررسی سوابق تحقیقاتی و مرور ادبیات در خصوص کسب و کارهای خانگی پرداخته می شود.

والکر و همکاران (Walker & Wister, 2004) نشان

دادند دلایل متعددی وجود دارد که چرا شروع کسب و کار خانگی برای زنانی که به فکر مالکیت کسب و کار هستند جذاب است. آن ها دریافتند ایجاد کسب و کار در خانه بسیاری از استرس هایی که زنان به طور بالقوه تجربه می کنند را کاهش می دهد به ویژه در زمینه امور مالی، زیرا این نوع از کسب و کارها نیاز به سرمایه اولیه کمتری دارند. بزرگ ترین جاذبه ی کسب و کار خانگی برای زنان را توانایی آنان در شغل شدن به جای نقش جنسیتی شان به عنوان مراقب و خانه دار بیان می دارند. برادران نصیری (Nasiri & Nasiri, 2019) به بررسی مزایای کسب و کارهای خانگی پرداخته اند. نتایج مطالعه آن ها نشان داد مهم ترین مزایای مشاغل خانگی عبارت اند از: کسب پایگاه و نقش اقتصادی زنان در خانواده، حفظ کیان و حرمت، جایگاه و کرامت بانوان، ارتقاء کیفیت زندگی خانواده و افراد، ارتقاء روحیه ی آزادی و استقلال عمل، کاهش فشارها و استرس ها و حضور در محیطی آرام تر برای انجام کار، عدم نیاز به سرمایه گذاری زیاد، عدم نیاز به فناوری، عدم نیاز به کارخانه، سوله و تسهیلات خاص، کاهش هزینه رفت و آمد، آلودگی هوا و ترافیک، استفاده بهینه از زمان. قربانی پیرعلیدهی (Ghorban piralidehi, 2019) در تحقیقی نشان داد که موانع اصلی توسعه ی کسب و کارهای خانگی زنان موانع فردی-شخصیتی، اقتصادی-مالی، فرهنگی-اجتماعی، خانوادگی و نهادی-قانونی از مهم ترین موانع توسعه ی مشاغل خانگی روستایی در شهرستان رضوان شهر است. کبیر (Kabeer, 2002) در مطالعه ای عوامل مؤثر بر توانمندسازی داشتن آگاهی بالای اقتصادی، نبود تبعیض جنسیتی و نژادی، نبود آسیب های اجتماعی، پایین بودن فشار و استرس های روحی و محیطی، داشتن انگیزش، اعتقاد فرد به توانایی های خود و ... بیان شده است. ماسون و همکاران (Mason, Carter, 2004)

تحلیل خوشه‌ای این پژوهش نشان داد ۶۳/۲۵ درصد از افراد مطالعه شده از نظر توانمندی ضعیف و ۲۱ درصد نسبتاً توانمند بودند، در حالی که فقط ۱۴/۸۴ درصد از افراد کاملاً توانمند ارزیابی شدند. بر اساس نتایج تحلیل تشخیصی نیز نشان دادند عوامل مهمی که این گروه‌ها را از هم متمایز می‌کنند به ترتیب عبارت‌اند از: تأمین مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی و انسجام اجتماعی. قنبری و انصاری (Ghanbari & Ansari, 2014) به شناسایی و تبیین عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر توانمندسازی زنان روستایی در شهرستان رستم پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توانمندسازی زنان روستایی، همکاری آنان در فعالیت‌های اقتصادی، عوامل فردی و اجتماعی است. همچنین موانع موجود در مسیر توانمندسازی زنان عواملی نظیر نبود فرصت‌های شغلی، تحصیلات پایین، وجود تعصبات خانوادگی و نبود حمایت‌های قانونی و شبکه‌ی ارتباطی می‌باشد. برای ارتقاء توانایی زنان روستایی شهرستان رستم در فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی و برنامه‌ریزی جهت گسترش مشارکت آنان، ضروری است. شیرافکن و همکاران (shirafkan, Mirdamadi, & Lashgarara, 2015) نیز در مطالعه‌ای با بررسی نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در توانمندسازی اعضای شرکت‌های تعاونی تولید روستایی زنان استان تهران دریافتند میزان آشنایی با فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات و قابلیت دسترسی نقش معنادار و مثبتی در میزان توانمندسازی اعضای تعاونی تولید روستایی زنان استان تهران دارد. تقی‌بیگی و همکاران (Taghi Beigi, Baradaran, & Ali Beigi, 2021) در مطالعه‌ای دریافتند مهم‌ترین موانع توسعه‌ی مشاغل خانگی از دید زنان شخصیتی، فردی، اقتصادی، خانوادگی و دولتی است. از دید کارشناسان، مهم‌ترین این موانع

در پژوهشی کسب‌وکار مبتنی بر خانه را بررسی کردند که نتایج این بررسی نشان داد، حدود ۷۵ درصد از مالکان این کسب‌وکارها بیش از ۴۰ ساعت در هفته را صرف فعالیت در کسب‌وکار خود می‌کنند. مالکان این کسب‌وکارها در بیشتر موارد از اعتبارات شخصی خود مانند حساب بانکی شخصی یا وام‌های شخصی برای اداره امور استفاده می‌کنند.

جهانی دو لت‌آباد و جهانی دو لت‌آباد (Jahani Doulat-Abad, 2017) در پژوهشی با عنوان راهکارهای توانمندسازی اقشار کم‌درآمد با تکیه بر مشاغل خانگی نشان دادند به‌طور کلی وضعیت توانمندی اقشار کم‌درآمد تحت تأثیر عملکرد ضعیف شرکت‌های تعاونی در حوزه مشاغل خانگی به‌ویژه از بُعد اقتصادی، چندان رضایت‌بخش نیست. در همین راستا، یک الگوی اقتصادی ارائه می‌دهند که دستیابی به توانمندی اقشار کم‌درآمد توسط تعاونی‌ها و مشاغل خانگی را معلول به‌کارگیری اقدامات راهبردی تدافعی در ابتدای کار و بهره‌گیری از اقدامات بازنگری، محافظه‌کارانه و تهاجمی می‌دانند. سعدی و همکاران (Saadi, Jalilian, & Yaqoubi-Farani, 2013) در پژوهشی به تأثیرات کسب‌وکارهای خانگی بر توانمندی اجتماعی زنان روستایی پرداختند. ۱۹۶ زن روستایی دارای مشاغل خانگی در این تحقیق استفاده شدند. نتایج نشان داد مدل پیشنهادی توانمندسازی زنان روستایی را در حد مطلوبی برازش می‌کند و توانمندی اجتماعی آنان با نوع کسب‌وکار خانگی شان دارای ارتباط معناداری است. نادری و وحدت‌مؤدب (Naderi & Vahdat Modab, 2017) در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی بر توانمندسازی زنان روستایی دارای مشاغل خانگی شهرستان رزن پرداختند.

مؤثر بر توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد استان مازندران در جهت ایجاد مشاغل خانگی با کمک توانمندسازی سازمان تعاونی را مورد بررسی قرار دهد و سهم هر یک از عوامل توانمندساز را ارزیابی نماید.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی - پیمایشی است. جامعه‌ی آماری پژوهش، افراد شاغل در حوزه‌ی مشاغل خانگی استان مازندران که دارای مجوز رسمی از اداره‌ی تعاون، کار و امور اجتماعی هستند. به کمک مطالعات کتابخانه‌ای ۵۲ گویه و عوامل مؤثر در توانمندسازی مشاغل خانگی جمع‌بندی گردید. از آنجایی که تعداد مشاغل خانگی دارای مجوز رسمی بیش از ۲۰۰۰۰۰ فقره در استان است، ۳۸۴ پرسشنامه بر اساس جدول کرسی و مورگان جهت تکمیل اطلاعات در سطح استان برای فعالان مشاغل خانگی توزیع گردید. ۲۷۷ نفر با توجه به تمایل و توانمندی، پرسشنامه را تکمیل نمودند. سپس به کمک ۳۲ نفر خبره که در زمینه‌های مشاغل خانگی و توانمندسازی افراد در این گونه مشاغل دارای تخصص و تجربه بیش از ۱۰ سال بودند، اصلاحات لازم روی گویه‌ها اعمال گردید. با استفاده از نرم‌افزار SPSS پایداری داده‌ها بررسی گردید. نتایج آلفای کرونباخ برای تمامی گویه‌های بیش از ۰,۷ را نشان می‌دهد. از پاسخ پرسشنامه‌ها دریافتی و با کمک طیف لیکرت هفت درجه‌ای، ۲۵ گویه به‌عنوان عوامل و مؤلفه‌های مؤثر در توانمندسازی مشاغل خانگی شناسایی گردید. با استفاده از روش فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی، وزن هر گزینه را به همراه رتبه‌ی آن گزینه تعیین می‌گردد. روش فرایند تحلیل سلسله‌مراتبی یکی از کاربردی‌ترین روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره

به ترتیب موانع خانوادگی، فردی، شخصیتی، دولتی و اقتصادی هستند. نتایج مطالعات همبستگی، ارتباط مثبت و معناداری رابین عضویت در تشکله‌ها، سطح تحصیلات زنان و توسعه‌ی مشاغل خانگی را نشان می‌دهد. صالحیان (Salehian, 2013) با تحلیل تأثیر سرمایه‌ی اجتماعی در توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی در ایران به این نتیجه رسید که بین اعتماد، آگاهی و مشارکت اجتماعی با توانمندسازی اقتصادی زنان رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود دارد. در پژوهشی دیگر، اعظمی و همکاران (Aazami, Soroushmehr, & Saadi, 2012) با بررسی نقش سرمایه‌ی اجتماعی در توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی در استان همدان نشان دادند که مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی ۴۲ درصد از واریانس توانمندسازی اقتصادی زنان را تبیین می‌کند.

علی‌رغم تحقیقات گسترده در زمینه‌های توانمندسازی منابع انسانی، روش‌ها، رویکردها و مدل‌های مربوط به آن، ولی کماکان وجود و ضرورت تحقیقاتی که بتواند عوامل مؤثر در بر توانمندسازی را در مشاغل خانگی مورد شناسایی و میزان اهمیت آن‌ها از منظر فعالین حوزه مشاغل خانگی مورد ارزیابی قرار دهد، ضروری به نظر می‌رسد. چه‌بسا عوامل و مؤلفه‌هایی که سازمان‌های مسئول و متبوع بر آن‌ها تأکید و تمرکز دارند با مخلفه‌ها و عوامل مؤثر از منظر شاغلین این نوع کسب‌وکارها متفاوت باشد. از سوی دیگر مشاغل خانگی تحت تأثیر عوامل فرهنگی آن منطقه و محل قرار دارد، از این‌رو ارزیابی مشاغل خانگی و عوامل مؤثر با توجه به تفاوت‌های فرهنگی موجود بین نقاط مختلف کشور ضروری محسوب می‌شود. در این راستا این تحقیق با توجه به فرهنگ خاص استان مازندران و ویژگی‌های حاکم بر این استان بر آن است تا عوامل

(MCDM) است که با تکیه بر مقایسات دوبه‌دو و زوجی میان معیارها، گزینه‌ها را وزن دهی و رتبه‌بندی می‌نماید. نرم‌افزار اکسپرت چویس^۱ به صورت تخصصی برای این روش ایجاد شده است. ۲۵ عامل منتخب به کمک ۱۷ تن از خبرگانی که تمایل به ادامه همکاری داشتند، رتبه‌بندی و اولویت‌بندی گردید.

یافته‌های تحقیق

نتایج حاصل از به‌کارگیری پرسشنامه اول به همراه ۲۵ گویه‌ی مهم در توانمندسازی مشاغل

خانگی و نتایج و نمرات به‌دست‌آمده در جدول (۱) آورده شده است. جدول (۲) درجه اهمیت ۲۵ عامل مؤثر در توانمندسازی مشاغل خانگی با کمک مقایسات زوجی و نرم‌افزار تحلیل سلسله مراتبی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌گردد مهم‌ترین عامل در توانمندسازی مشاغل خانگی، خودکفایی کارآفرین شغل خانگی است. عوامل نظیر آموزش‌های بدو اشتغال از سوی اداره تعاون و کار و رفاه اجتماعی و در اختیار داشتن سرمایه‌ی لازم و مکفی به‌منظور راه‌اندازی کامل یک شغل خانگی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در توانمندسازی است.

جدول ۱. نتایج و نمرات به‌دست‌آمده برای گویه‌های منتخب

گویه‌ها	t	df	Sig	Mean Difference	Lower	Upper
آیا تعامل با مدیران صندوق تعاونی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۱۵/۱۴۲	۲۷۶	۰	۱۰۵۸	۰/۹۲	۱۲
آیا علاقه‌مندی با فعالیت موردنظر در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	-۱/۶۹۷	۲۷۶	۰	-۱۲۳	-۰/۲۷	۰/۰۲
آیا علاقه‌مندی به ادامه مشاغل خانگی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	-۰/۷۰۵	۲۷۶	۰	-۰/۶۱	-۰/۳۳	۰/۱۱
آیا توانایی خطرپذیری در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	-۳/۷۷۳	۲۷۶	۰	-۰/۳	-۰/۴۶	-۰/۱۴
آیا توانایی رقابت در مشاغل خانگی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۰/۷۰۹	۲۷۶	۰/۰۰۴	۰/۵۸	-۰/۱	۰/۲۲
آیا پشتیبانی سازمان‌های دولتی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۱/۴۵۸	۲۷۶	۰	۱۳۱	-۰/۳۱	۰/۰۵
آیا خودکفایی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۸/۶۱۵	۲۷۶	۰	۰/۶۳۹	۰/۵۳	۰/۸۵
آیا توانایی انجام امور بنگاه در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۴/۷۳۱	۲۷۶	۰	۰/۴۰۱	۰/۲۳	۰/۵۷
آیا توانایی فردی استفاده از ابزار و لوازم موردنیاز در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۱۱/۸۸۳	۲۷۶	۰	۰/۸۹۵	۰/۷۵	۱/۰۴
آیا حمایت غیرمالی اعضای خانواده در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۲/۸۷۴	۲۷۶	۰/۰۱۴	۰/۲۲۷	۰/۰۷	۰/۳۸
آیا حمایت مالی اعضای خانواده در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟	۴/۹۴۳	۲۷۶	۰/۰۲۱	۰/۴۲۶	۰/۲۶	۰/۶

۰ ۴۷	۰ ۱۵	۰ ۳۱	۰ ۰۰۱	۲۷۶	۳ ۷۲۴	آیا آموزش در بدو اشتغال در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۱۵	۰ ۱۷	۰ ۰۰۷	۰ ۰۰۱	۲۷۶	۰ ۰۸۹۰	آیا شرکت در کلاس‌های آموزش مشاغل در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۷۴	۰ ۴۱	۰ ۵۷۴	۰	۲۷۶	۶ ۸۴۴	آیا دسترسی به ابزار و لوازم مورد نیاز در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۳	۰ ۰۲	۰ ۱۳۷	۰	۲۷۶	۱ ۷۰۲	آیا دسترسی به اعتبارات بانکی برای توسعه مشاغل خانگی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۶۱	۰ ۲۶	۰ ۴۳۷	۰ ۰۲۸	۲۷۶	۴ ۸۸۲	آیا دسترسی به سرمایه شخصی برای توسعه مشاغل خانگی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۲۷	۰ ۰۳	۰ ۱۱۹	۰	۲۷۶	۱ ۵۸۷	آیا دسترسی به مراکز آموزشی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۰۱	۰ ۲۷	۰ ۱۳۱	۰ ۰۱۳	۲۷۶	۱ ۸۶۵	آیا تنوع بخشی به درآمدهای خانوار در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۹۷	۰ ۶۸	۰ ۸۲۷	۰	۲۷۶	۱۱ ۳۲۱	آیا تأثیر مثبت اجرای طرح در امهال مسئولیت خانوادگی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۸۸	۰ ۶۲	۰ ۷۵۱	۰ ۰۰۳	۲۷۶	۱۱ ۲۶۳	آیا تطابق درآمد طرح مشاغل خانگی با طرح‌های دیگر در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۳۲	۰ ۰۲	۰ ۱۵۲	۰ ۰۰۱	۲۷۶	۱ ۷۳۸	آیا ایجاد زمینه پس انداز برای خانوار در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۳۱	۰ ۰۳	۰ ۱۴۱	۰	۲۷۶	۱ ۶۵۸	آیا تناسب درآمد با هزینه‌های اجرایی طرح در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۱۸	۰ ۱۸	۰ ۰۰۴	۰ ۰۰۲	۲۷۶	۰ ۰۴	آیا رضایت از درآمد کسب شده از مشاغل خانگی در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۴۶	۰ ۱۱	۰ ۲۸۵	۰ ۰۳۳	۲۷۶	۳ ۲۸۴	آیا پایداری و ثبات درآمد در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟
۰ ۰۷	۰ ۲۱	۰ ۰۷۲	۰	۲۷۶	۰ ۹۹۸	آیا افزایش درآمد با معیارهای شخص در توانمندی مشاغل خانگی تأثیرگذار می‌باشد؟

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج دیگر پژوهش‌های حوزه مشاغل خانگی و توانمندسازی دارای سازگاری بوده و در ارائه نتایج دارای جامعیت بالاتری است. به عنوان مثال عامل خودکفایی و دسترسی به سرمایه شخصی با نتیجه پژوهش ماسون و همکاران (Mason et al., 2011) که بر اعتبارات شخصی تمرکز دارد، سازگار است. عوامل تنوع بخشی به درآمدهای خانوار، افزایش درآمد، علاقه‌مندی با فعالیت موردنظر، توانایی فردی، ریسک‌پذیری را می‌توان با نتایج برادران نصیری (Nasiri & Nasiri, 2019) سازگار دانست.

حمایت‌های غیرمالی و مالی اعضای خانواده، توانایی انجام امور بنگاه را می‌توان با نتایج کبیر (Kabeer, 2002) تا حدود بسیار زیادی سازگار دانست. رضایت از درآمد اکتسابی، علاقه‌مندی به ادامه مشاغل خانگی و پایداری و ثبات درآمد نیز با نتایج حاصل از پژوهش‌های واکر و همکاران (Walker & Wister, 2004)، برادران نصیری (Nasiri & Nasiri, 2019)، صالحیان (Salehian, 2013) سازگار است.

نتایج به دست آمده در شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توانمندسازی مشاغل خانگی نشان داد عوامل خودکفایی، آموزش در بدو اشتغال، دسترسی به سرمایه‌ی شخصی، تنوع بخشی به درآمدهای خانوار، افزایش درآمد، علاقه‌مندی به فعالیت موردنظر، توانایی فردی، ریسک‌پذیری، تناسب درآمد با هزینه‌های اجرایی، آموزش‌های کارآفرینانه، حمایت‌های غیرمالی و مالی اعضای خانواده، توانایی انجام امور بنگاه، پشتیبانی‌های دولتی، تعامل با مدیران صندوق‌های تعاونی، تطابق درآمد طرح مشاغل خانگی با طرح‌های دیگر، دسترسی به مراکز آموزشی، رضایت از درآمد اکتسابی، دسترسی به ابزار و لوازم موردنیاز، توانایی رقابت در مشاغل خانگی، دسترسی به اعتبارات بانکی، علاقه‌مندی به ادامه مشاغل خانگی و پایداری و ثبات درآمد به ترتیب در توانمندسازی یک شغل خانگی مؤثر است. نتایج این پژوهش در مقایسه با

جدول ۲. اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توانمندسازی مشاغل خانگی

شماره	گویه	وزن معیار	رتبه‌بندی
۱	تعامل با مدیران صندوق تعاونی	۰.۰۱۳	۱۷
۲	علاقه‌مندی با فعالیت موردنظر	۰.۰۴۶	۷
۳	علاقه‌مندی به ادامه مشاغل خانگی	۰.۰۰۳	۲۴
۴	توانایی خطرپذیری	۰.۰۳۵	۹
۵	توانایی رقابت در مشاغل خانگی	۰.۰۰۵	۲۲
۶	پشتیبانی سازمان‌های دولتی	۰.۰۱۷	۱۶
۷	خودکفایی	۰.۱۰۲	۱
۸	توانایی انجام امور بنگاه	۰.۰۱۲	۱۵
۹	توانایی فردی استفاده از ابزار و لوازم موردنیاز	۰.۰۴۱	۸
۱۰	حمایت غیرمالی اعضای خانواده	۰.۰۲۲	۱۳
۱۱	حمایت مالی اعضای خانواده	۰.۰۲۱	۱۴
۱۲	آموزش در بدو اشتغال	۰.۰۹۲	۲
۱۳	شرکت در کلاس‌های آموزش مشاغل	۰.۰۲۳	۱۲
۱۴	دسترسی به ابزار و لوازم موردنیاز	۰.۰۰۷	۲۱
۱۵	دسترسی به اعتبارات بانکی برای توسعه مشاغل خانگی	۰.۰۰۴	۲۳

۱۶	دسترسی به سرمایه شخصی برای توسعه مشاغل خانگی	۰.۰۷۸	۳
۱۷	دسترسی به مراکز آموزشی	۰.۰۰۹	۱۹
۱۸	تنوع بخشی به درآمدهای خانوار	۰.۰۶۲	۴
۱۹	تأثیر مثبت اجرای طرح در امهال مسئولیت خانوادگی	۰.۰۳	۱۱
۲۰	تطابق درآمد طرح مشاغل خانگی با طرح های دیگر	۰.۰۱	۱۸
۲۱	ایجاد زمینه پس انداز برای خانوار	۰.۰۴۹	۵
۲۲	تناسب درآمد با هزینه های اجرایی طرح	۰.۰۳۲	۱۰
۲۳	رضایت از درآمد کسب شده از مشاغل خانگی	۰.۰۰۸	۲۰
۲۴	پایداری و ثبات درآمد	۰.۰۰۱	۲۵
۲۵	افزایش درآمد با معیارهای شخص	۰.۰۵۱	۶

آینده خود با دسته بندی عوامل توانمندسازهای مشاغل خانگی در دسته های مختلف سیاست های هر دسته را تحلیل نمایند. همچنین ارزیابی وضع موجود مشاغل از نظر عوامل توانمند ساز در استان مازندران به چه صورت می باشد؟ و اینکه آیا این نتایج با توجه به تفاوت های فرهنگی و تنوع اقلیم که مشاغل خانگی متناسب با خود را می طلبد، قابل تعمیم و تصمیم گیری است؟ یا خیر.

سهم مشارکت نویسندگان

زهرا مهدی پور: (مفهوم پردازی، روش شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده ها).
سعید امامقلی زاده: (مفهوم پردازی، روش شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده ها، تدوین، ویرایش و بازبینی).

سید احسان میرانی: (مفهوم پردازی، روش شناسی، گردآوری اطلاعات و تحلیل داده ها، مرجع دهی، تدوین، ویرایش و بازبینی).

قدردانی و تشکر

این مقاله تحت حمایت هیچ سازمان و ارگانی قرار نگرفته است.

با تحلیل اولویت بندی امور مربوط به عوامل توانمند ساز درمی یابیم علی رغم وجود مشکلات مالی و حمایتی در راه اندازی و ادامه این گونه مشاغل، عوامل شخصیتی و غیر مالی از نگاه فعالان این حوزه دارای اهمیت بالاتری هستند. درواقع راه اندازی مشاغل خانگی مانند کارآفرینی مشاغل است و تأثیرات عوامل غیر مالی و تسهیلاتی و حمایت سازمان های متبوع در مقایسه با عواملی مانند خودکفایی، اعتماد به نفس، آموزش های لازم و ریسک پذیری و احساس درآمدزایی و رضایت ناشی از اشتغال در آن شغل و کمک به حس مستقل بودن کلیدی تر خواهد بود. از این رو پیشنهاد می گردد در کنار اختصاص تسهیلات و کمک های مالی مرتبط با مشاغل خانگی از سوی قانون گذاران و سازمان های متبوع، با راه اندازی کارگاه های تخصصیت و خودباوری، برجسته سازی نقش چنین مشاغلی در تولید ناخالص داخلی، فرهنگ سازی به منظور ترویج کسب و کارهای خانگی با تکیه بر نقش درآمدزایی و پایداری مالی و غیر مالی خانوارها می تواند گامی مهمی در مسیر توانمندسازی مشاغل خانگی برداشت.

به محققان آتی پیشنهاد می گردد در پژوهش های

References

- Aazami, M., Soroushmehr, H., & Saadi, H. (2012). The path analysis of social capital components in economic empowering of rural women in Iran. *International Journal of Sustainable Development*, 9, 109-114.
- Abbasi, S., & Kurd, B. (2018). Identifying and explaining the employee empowerment model in Iran's government organizations (case study of Yazd province). *Journal of Management Research*, 3(25).
- Aghavirdi, B., Moghadisi, A., & Sharifzadeh, F. (2018). Factors affecting the empowerment of human resources for organizational excellence (case study: Customs of the Islamic Republic of Iran). *Human Resources Studies Quarterly*, 5(21), 45-70.
- Agyapong, D. (2010). Micro, small and medium enterprises' activities, income level and poverty reduction in Ghana—A synthesis of related literature. *International Journal of Business and Management*, 5(12). doi:10.5539/ijb.m.v5n12p196
- Bostani, R., Heidari, A., & Sedighi, H. (2010). Factors Affecting Extension and Development of Co-operative Culture in Sistan & Baluchistan Province. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 20(210-211), 35-54.
- Clark, D. N., & Douglas, H. (2010). Micro business: Characteristics of home-based business in New Zealand. *Small Enterprise Research*, 17(2), 112- 123. doi:DOI:10.5172/ser.17.2.112.
- Derakhshani Darabi, K., Omid, J., Hasannehad, R., & Barati, N. (2022). Prioritizing the Home-Based Business Marketing obstacles: A Case Study of Markazi Province. *Journal of Advertising and Sales Management*, 3(3), 1-18. doi:10.52547/JABM.3.2.2
- Dhanaraj, S., & Mahambare, v. (2019). Family structure, education and women's employment in rural India. *World Development*, 115, 17-29. doi: 10.1016/j.worlddev.2018.11.004
- Fukuyama, F. (2000). Social Capital and Civil Society, IMF Working Paper Wp/00/74. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=879582>
- Ghanbari, Y., & Ansari, R. (2014). Identification and explanation of social and economic factors affecting the empowerment of rural women (case study: Rostam city). *Rural research and planning*, 4(3), 1-10. doi:10.22067/JRRP.V4I3.22858.
- Ghorban piralidehi, F. (2019). Obstacles to the development of women's home businesses in rural areas (case study; Razvanshahr city, Gilan province). *Geographical studies of coastal areas*, 1(3), 1-21. doi:10.22124/GSCAJ.2021.18897.1068
- Hosseini, G. H., Moghaddis Ferimani, s., & Safdari, H. (2020). Infrastructure investment opportunities to develop agribusinesses based on public-private partnership approaches. *Entrepreneurship Strategies in Agriculture*, 6(12), 10-21. doi:10.52547/jea.6.12.10
- Ihlen, M. (2005). The Power of Social Capital: Adapting Bourdieu to the Study of Public Relations. 31, 492-496. doi:10.1016/j.pubrev.2005.08.007
- Jahani Doulat-Abad, A., & Jahani Doulat-Abad, R. (2017). Strategies for empowering low-income groups by relying on home jobs. *Welfare and Social Development Planning Quarterly*, 56(9), 105-140. doi:10.22054/qjsd.2018.9598
- Jain, D., & Jain, B. (2012). Does microfinance empower rural women? An empirical study in Udaipur district, Rajasthan. *Journal of Arts, Science & Commerce*, 7689. Retrieved from ssrn.com/abstract=1911140
- Kabeer, N. (2002). Resources, Agency, Achievements. Reflections on the Measurement of Women's Empowerment. *Development and Change*, 30, 435-464. doi:10.1111/1467-7660.00125
- Kavossi, A. (2010). Investigating obstacles and suitable solutions for the development of rural home businesses in Tonkabon city. *Journal of social and economic sciences and research*, 3, 21-62.
- Mason, C., Carter, S., & Tagg, S. (2011). Invisible Businesses: The Characteristics of Home-based Businesses in the United Kingdom. *Regional Studies*, 45(5), 625-639. doi:10.1080/00343401003614241
- Matani, M., Ahanchian, M. R., & Matani, M. (2017). Investigating the impact of in-service training on human resources development. *Management Quarterly*, 5(11), 48-56.
- Naderi, M., & Vahdat Modab, H. (2017). Investigating the effect of social capital components on the empowerment of women with domestic jobs (a case study of Rozen city). *Women in Development and Politics (Women's Research)*, 16(2), 175-196. doi:10.22059/jwdp.2018.246253.1007315
- Najahi, A., & Qasampour, A. (2010). *An overview of the common models of home businesses and providing a suitable model for Iran*. Paper presented at the the first conference on the development of home businesses, challenges and solutions, Tehran.
- Nasiri, M., & Nasiri, B. (2019). Factors of domestic business development of rural women in Birjand city. 10(2), 211-239.
- Panahi, H., Hamidi Razi, D., & Azizi, F. (2016). Cooperation and Economic Prosperity: an Inter-Provincial Study in Iran. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 20(5), 1-37. doi:20.1001.1.27835464.1395.5.20.1.9
- Pishgahifard, Z., & Poulaab, O. (2009). Future study of women employment in middle east, concentrateto iran position. *women study*, 7(3), 89-106.
- Saadi, H. A., Jalilian, S., & Yaqoubi-Farani, A. (2013). The impact of home businesses on the social empowerment of rural women. *Journal of Women and Society (Sociology of Women)*, 5(3), 85-106. doi:DOR: 20.1001.1.20088566.1393.5.19.6.4

- Salehian, M. (2013). The path analysis of social capital components in economic empowering of rural women in Iran. *OIDA International Journal of Sustainable Development*, 10, 109-113.
- Sayers, J. G. (2010). Home-based businesses in the city. *Small Enterprise Research*, 17(2), 165-176. doi:10.5172/ser.17.2.165
- shirafkan, A., Mirdamadi, S. M., & Lashgarara, F. (2015). Role of information and communication technologies (ITC) in empowering the rural women members of production cooperatives in tehran province. *Co-Operation and Agriculture*, 4(13), 99-120.
- Taghi Beigi, M., Baradaran, M., & Ali Beigi, A. H. (2021). Investigating the current situation of higher agricultural education in Khuzestan province from the perspective of metacognitive approach. *Scientific Technology Education Journal*, 14(4), 306-291.
- Talaty Malekshahi, T., AmirHossein Alibaygi, A. H., & Mirakzadeh, A. A. (2022). Analysis of the role of teamwork skill on job empowerment of rural youth in Sanjabi District of Kermanshah Township. *Journal of Cooperation and Agriculture*, 11(43), 165-179. doi:10.22034/AJCOOP. 2022. 281775. 1672
- Walker, J., & Wister, H. (2004). Home-Based Working in Australia. *Canberra: URU Working Paper 1*.

